

NRO 14140 Hössnadalen och Gullered – Ulricehamns kommun Område av riksintresse för naturvård **Områdesnummer:** NRO 14140 **Områdesnamn:** Hössnadalen och Gullered **Kommun:** Ulricehamn **Kartblad:** 7 D SV **Areal:** 3312 ha **Naturgeografisk region:** 11 Sydsvenska höglandets och smålandsterrängens myrrika västsida. **Kust/havsregion:** - **Regionindelning för sjöar och vattendrag:** - **Agrara kulturlandskapsregioner:** - **Landskapsform:** Sprickdalslandskap, kullig terräng med relativ höjd 50-100 m. **Riksvärde:** **Landskapstyp** **Naturtyp** **Vegetationstyp** **Arter** **Geologi** Odlingslandskap Naturbetesmark, äng Flora, fauna Rikkärr Flora, fauna

Värdeomdöme: Representativt odlingslandskap, lång kontinuitet och stort inslag av naturbetesmarker och naturlig slättermark med art- och individrika växtsamhällen varav flera rödlistade arter. I helhetsmiljön ingår även ängs- och hagmarksobjekten Knätte kullar och Hössna kyrka samt Gullered. Hössnadalens rikkärr och rika källkärr är representativa för den naturgeografiska regionen och hyser en rik flora. **Huvudkriterier:** A, C, D **Stödkriterier:** Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet, raritet. **Förutsättningar för bevarande:** Fortsatt jordbruk med åkerbruk, ängsbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledningar, vägdragningar. **Säkerställande och internationell status:** Delar av området är naturreservat. Området berörs av Natura-2000 områden (art- och habitatdirektivet). 256 **Områdets huvuddrag:** Hössnadalen är högt belägen och utgör upprinningsområde för Ätran. Från Hössna och norr ut till Vinsarp är dalgången bred och flack. Dalbotten som täcks av issjösediment har tidigare varit madmarker som nu till största delen har utdikats och uppodlats. Dalsidorna täcks av morän och issjösediment, och längs dalens västra sida ringlar en rullstensås som ofta antar formen av kullar. Utmed dalsidorna ligger gårdsbebyggelsen omgiven av lövträd och steniga hagmarker. Moränen och gruset är kalkhaltigt och har skapat förutsättningar för en ovanligt artrik flora i dalgången med många sällsyntheter knutna till det äldre odlingslandskapets naturtyper som torrängar, hagar, rikkärr, fuktängar och lövskogar. Till dalgångens växtgeografiskt intressanta arter hör den rika förekomsten av fjällskära och kåltistel i fuktängarna samt drakblomma och smalbladig lungört på torrängarna. Från högt belägna platser längs dalgången har man vidsträckt utblick över det mosaikartade och välskötta kulturlandskapet. Av särskilt intresse är beteslandskapet söder om Vinsarp med steniga hagmarker och mader. Delar av de forna maderna är igenväxta med sumplövskog bestående av klibbal, gråal och olika Salix-arter. Förekomsten av döda träd är stor. I den öppna naturbetesmarken söder om landsvägen ligger ett sluttande rikkärr med ett frambrutande källdrag i sin övre del. Floran är rik med en lång rad typiska rikkärrsväxter som axag, sumpnycklar, ängsnycklar, kärrknipprot m m. Kring byarna Köpmanstorp och Långsered finns välhävda och vackra naturbetesmarker. I hagmarkerna står grova solitärer av ek, ask, alm, sälg. Askarna har rik lavpåväxt med bl a lunglav. Öster om vägen genom Långsered finns ängar av "hackeslått"-typ med lång kontinuitet i hävden. Mellan Hössna och Gullered finns stora lövskogsområden med varierande trädslagssammansättning och fuktighetsförhållanden. Dominerar gör björk, asp, ask, ek och i sumpskogarna finns främst glasbjörk, klibbal och gråal. Delar av de torrare lövskogarna betas och har karaktär av hagmarker. Dalgångens största botaniska värden är knutna till torrängarna, fuktängarna och de sluttande rikkärren. Söder om Knätte kyrka finns ett flertal markanta åskullar i åkerlandskapet. Två av de mest karakteristiska är naturreservat och torrängarna med stäppängsvegetation hävdas här årligen med slätter. Till åskullarnas särpräglade vegetation hör drakblomma, smalbladig lungört, krissla, trollsmultron, ängsvide samt rikligt med backsippa. Väster och söder om åskullarna finns fuktängar och rikkärr. Fuktängen närmast Knätte kyrka äger en rik vegetation av fjällskära, majviva och ängsnycklar. Rikkärren längre söderut nedanför Lund utgöres av källkärr med förekomst av fjällskära, kärrviol, samt ett flertal typiska rikkärrsmossor. Söder om

Hössna kyrka finns en koncentration av odikade källkärr och fuktängar som ligger i ett område med torrare öppna naturbetesmarker. I kärren växer rikligt med axag, kärrknipprot, majviva, rosettjungfrulin och näbbstarr. I bäckdalgången mellan Oset och Önnarp finns på södra sidan en högtörtsfuktäng som delvis har restaurerats och avsatts som naturreservat. Fuktängen hävdas genom årlig slåtter. Vegetationen är frodig med midsommarblomster, älgört och brudborste. Till områdets rariteter hör kåltistel och fjällskära. De igenvuxna delarna av dalgången domineras av gråal, björk och sälg. Denna del av Ätråns källflöde har en rik förekomst av flodpärlmussla. I södra delen av dalgången nära riksväg 40 finns en lyckig blandskog av fuktig örttyp som utgör en av de få kvarvarande växtplatserna för Kung Karls spira i regionen. Förekomsten av spiror är fortfarande riklig med ett 50-tal blommande stjälkar. Hössnadalen är en bred och flack dalgång i sydöstra Älvsborg. Naturbetesmarkerna utgörs av öppen hagmark och den naturliga slåttermarken av hackslått. Vanliga vegetationstyper är rödvenäng, tuvtåteläng, torräng, fårsvingeläng och rödvenfriskäng. Växtsamhällena är bitvis art- och individrika, med arter som vildlin, rosettjungfrulin, 257 majviva, ängsnycklar, slåtterblomma, kungsmynta, brudbröd, smalbladig lungört, vingvial, flentimotej, och drakblomma. Sydöst om Hössnadalen ligger Gullered med naturbetesmark som utgörs av blandlövhage och öppen hagmark. Vanliga vegetationstyper är rödvenäng och tuvtåteläng med arter som darrgräs, granspira, kattfot, ormrot, darrgräs, ängsskallra, svinrot, slåttergubbe, borsttåg, ängsstarr och slåtterblomma. **Anmärkningar:** I naturvårdsprogrammet för Älvsborgs län har följande områden i Hössnadalen bedömts ha höga naturvärden, klass II: Maderna och hagmarkerna vid Vinsarp, torrängarna och rikkärren söder om Knätte kyrka, odlingslandskapet kring byarna Köpmanstorp och Gullered, dalgången vid Önnarp samt rikkärren vid Hössna kyrka. Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt nummer 84-19 och 84-37) och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer P8402 och P8405).

Referenser: Andersson L. & Appelqvist T. 1987: Torrängar och rikkärr i Ätrådalen. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1987:3. Andersson, L. 1989: Lövskogsinventering i Ulricehamns kommun. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1989:1. Elvingsson, P. & Hindström, M. 1989: Ängar och hagar i Ulricehamns kommun. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1989:5. Eriksson, M.O.G m fl. 1981: Försurningseffekter på sötvattenmollusker i Älvsborgs län. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1981:2. Hilldén, A. 1982: Grusinventering, Ulricehamns kommun. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1982:7. Länsstyrelsen 1994: Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. (Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden). Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1994:5. Länsstyrelsens flora- och faunaregister. Martinsson, P-O. 1991: Rikkärr och örtrika fuktängar i Ulricehamns kommun. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, 1991:10. Naturhistoriska museet i Göteborg 1998: Databas för landlevande mollusker, tusenfotingar och gråsuggor. Naturvårdsverket 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm. Westfeldt, G.A. 1954: Floran i nordöstra delen av Sjuhäradsbygden. Sv. Bot. Tidskr. 48.